

MOARTEA BEȚIVULUI

DE

CHARLES DICKENS

Un bărbat stătea la căpătâiul unei femei murinde, pe când niște copii ingenunchiați lângă pat, amestecau suspinele lor înăbușite, cu rugăciuni nevinovate. Odaia era sărăcăcios mobilată; era de ajuns o privire asupra nenorocitei ființe prăpădite și vinete, care nu mai avea de cât o slabă scântee de viață, pentru a înțelege pînă la ce grad grijile, lipsa, frica, chinuieră inima ei în timpul unor ani lungi și grei. O altă femeie, bătrînă, cu fața scaldată în lacrimi, sprijinia cu brațul ei capul murindei, care era fiică-sa. Dar nu spre dînsa era întoarsă fața îngrozită, nu mâna ei o strîngeau degetele cele înghețate și tremurătoare; nenorocita căuta pe bărbatu-său, la dînsul se aștepta ochii ei, așa de aproape de a se închide pentru tot-d'a-una, și bărbatul pleca capul sub privirea ei. El avea hainele în neorînduială, murdare, neglijate, fața aprinsă, ochii îngreuiți și plini de sânge. Fusese smulș dintr'o orgie pentru a veni să asiste la sfîrșitul dureros al aceleia care purta numele lui.

O lampă acoperită de un abajur și așezată aproape de pat, arunca o lumină galbenă asupra celor de față, lăsând restul odăii într'o întunecime adîncă. Tăcerea nopții domnia afară din casă, și nemișcarea morții umplea odaia. Un ceasornic era pe sobă; tic-tacul lui era singurul sgomot care întrerupea liniștea absolută, solemnă; și toți cei de față, auzînd acest sunet lugubru știa că ceasul nu va trece fără ca minutarul să arate momentul când sufletul își va lua sborul.

La urmă degetele murindei se întepeniră, și privirea ei, care se odihnea asupra copiilor, se ridică la tatăl lor. Ea se sili în zadar să vorbească, și cădu înapoi pe pernă; pe urmă rămase așa de liniștită în cât părea că doarme. Dinșii se plecară asupra ei, o chemară pe nume, mai înteu încetișor, pe urmă tare, strigând cu glasul desnădejdei. Dar nu căpătară nici un răspuns. Voiră să știe dacă mai respira: nu auziră însă nici o suflare. Voiră să se asigure dacă inima îi mai bătea: nici o mișcare nu mai simțiră sub degetele lor. Inima era sfărîmată, moartă!

Bărbatul căzu sdrobot pe un scaun aproape de pat și-și lovi, cu mâinile sgărcite, fruntea lui ardeătoare; privirea lui rătăci pe rînd de la unul la cel-l-alt din cei de față; dar când ochii lui muiați de lacrimi întîlniră pe aceia ai ficei sale, el tresări. Nici un cuvînt de mîngăiere nu lovi urechia lui, nici o mișcare de milă nu-l căută. Toți se depărtau de dînsul, se feriau de el; și când în sfîrșit părăsi odaia clătîndu se, nimeni nu se gîndi să-l reție, să-l urmeze, să-i spuie un cuvînt de mîngăiere...

Anii se scurseră; cei patru copii pe cari îi lăsase nevastă-sa, crescură și în curînd nu mai fură copii. Tatăl, rămase ceea-ce fusese: din ce în ce mai sărac, mai

murdar, mai uricios, mereu acelaș bețiv nărauit și fără leac. Fiii lui îl părăsiseră de mult pentru a vagabonda pe străzi; numai fiica rămăsese cu dînsul, dar ea muncia din greu, și el întrebuița ocări și bătăi pentru a o sili să-i caute de bîut sau să-i dea bani, pentru ca el să-i poată cheltui la cărciumă.

Intr'o seară pe la 10 ceasuri — fata fusese bolnavă, și de aceea dînsul nu avusese bani pentru cărciumă — el își îndreptă pașii spre locuința lui, gîndindu-se că dacă va fi putut cîștiga ceva, nu va avea nevoie să chieме doctorul comunal, sau să-și iea osteneala s'o întrebe ce are, căci pînă atunci nu se îngrijise de asta. Era în luna Decembrie, pe o vreme umedă; vîntul sufla cu putere, pătrunzînd prin haine, și înghețînd membrele; ploaia cădea șiroaie. El ceru de pomană la un trecător, care-i dădu cîteva gologani; și după ce cumpără o pâne — căci avea interesul ca să nu lase pe fiică-sa să moară, dacă putea — el grăbi pasul pe cât îi permitea ploaia și vîntul.

În dosul străzii Fleet Street și între această stradă și Tamisa, sînt mai multe ulicioare strimte și cu reputație rea, cari fac parte din despărțirea Whitefriars. În această parte își îndreptă el pașii.

Aleaia, în care intră, ar fi putut să rivalizeze, în privința murdăriei și a miseriei, cu colțul cel mai întunecos din acel vechiu cartier, în epoca lui cea mai renumită de murdărie și de întreprinderi criminale. Casele, variînd în înălțime între două și patru caturi, erau acoperite cu toate culorile, pe care o lungă expunere la aier, la ploaie, la umezeală, le poate da la niște imobile construite odinioară cu materialurile cele mai proaste. Ferestrele erau cîrpite cu hîrtie sau astupate cu cîrpe; ușile țerau scoase din țîțîni; niște bețe de fel de fel de lungimi, pe cari erau atîrnate rufe umede, se vedeau pe toate fațadele, și zgomotul produs de certuri sau de beție, ieșia din fie-care odaie.

Bărbatul pe care l-am urmărit, continua de a merge în întuneric; câte odată intra cu picioarele în noroiu sau se lovia de grămețile de murdărie, adunate de ploaie; în sfîrșit, ajunse la capătul aleii, în fața celei din urmă case; ușa, sau mai bine aceea bucată dintr'însa care mai rămăsese întregă, era larg deschisă pentru numeroșii chiriași, și el începu să pipăe drumul pînă la mansarde, pe scara strîcată și întunecoasă.

Era la doi pași de odaia lui, când ușa acesteia se deschise, și o fată tînără, a cărei culoare și slăbiciune nu se putea asemăna de cât cu lumînarea pe care o ținea în mână, aruncă o privire neliniștită afară.

— D-ta ești, tată? îi zise ea.

— Ei! da cine vrei să fie? răspunse el aspru. Ce tremuri? n'am avut nimic de bîut astăzi, căci fără bani

nu poți bea nimic, și fără muncă nu sînt bani. Ce dracu ai tu?

— Nu sînt bine, tată, zise ea, izbucnind în suspine, nu sînt de loc bine.

— Hm! răspuse acesta, cu glasul unui om care e silit să admită un fapt foarte neplăcut, pe care ar fi vrut mai de grabă să nu-l vadă, dacă se putea. Ar trebui să faci vre-un chip să te însănătoșezi, căci avem nevoie de bani. Du-te la doctorul comunal, el o să-ți dea un leac. Că doară, la dracu, de-aia sînt plătiți! Dar de ce stai la ușă? Lasă-mă să intru.

— Tată, zise încet tînăra fată, închidînd ușa și stînd pe prag pentru a nu-l lăsa să treacă, William s'a întors

— Cine? întrebă hărbatul, tresărind.

— St, răspuse ea, William, frate-meu William.

— Și ce vrea? zise acest om silindu-se să se stăpânească. Bani? Pâne? Bere? In acest cas, a greșit adresa. Dă-mi lumînarea — dă-mi lumînarea, proasto. Nu-i fac nici un rău.

El îi smulse lumînarea din mână și intră în odăe.

Pe un geamantan vechiu, cu capul sprijinit pe mână, cu ochii ațintiți la un tăciune care fumega pe vatră, era așezat un tînăr de vre-o 22 de ani, îmbrăcat cu o jachetă veche dintr'o stofă proastă, și cu niște pantaloni cari arătau urzeala. El se ridică, vedînd pe tată-său.

— Incuie ușa, Mary, zise el repede. Incuie ușa. Tată mă privești par'că nu m'ai cunoaște. Ce-i drept, a trecut destulă vreme de când m'ai dat afară, ca să mă poți uita.

— Și ce cauți aici? întrebă tatăl așezându-se pe o laviță de cea-laltă parte a vetrei. Ce cauți la noi?

— Un adăpost! răspuse fiul. Sînt urmărit; asta ajunge. Dacă mă prind, mă vor spânzura. Și voiți fi prins dacă nu voiți rămănea aici, asta-i sigur. Toate au un sfîrșit.

— Vrei să spui c'ai furat, c'ai omorit? zise tatăl.

— Da, răspuse fiul. Asta te miră, tată?

El privi țintă în ochi pe tată-său, care coborî repede ochii la pămînt.

— Unde sînt frații tăi? zise acesta după o lungă tăcere.

— Ei n'o să te mai plictisească. Iohn a plecat la America și Henry a murit.

— A murit, zise tatăl, tresărind fără voce.

— Mort, zise din nou tînărul. Mort în brațele mele. A fost împușcat ca un câine de un pădurar. A făcut șovăind câțiva pași, eu l-am sprijinit și sângele lui mi-a curs pe mâni. Curgea ca apa, din rana pe care i-o făcuse glonte în coastă. Slăbia din ce în ce mai tare, privirea i se tulbură, dar el cădu în genuchii și rugă pe Dumnezeu ca, dacă mama lui era în cer, să asculte ruciunile ei și să ierte pe cel mai tînăr fiu al ei. «Pe mine mă iubia dînsa mai mult, Will, zise el, și sînt fericit când mă gîndesc acuma că, la moartea ei, de și eram încă copil mic pe atuncea, inima mea era aproape de a fi zdrobită și că am înghenuchiat lângă pat și am mulțumit lui D-zeu că mă făcuse s'o iubesc așa de mult pe biata femeie, și că n'am zis și n'am făcut nici odată

ceva care s'o facă să verse o singură lacrimă. Oh! Will! de ce am pierdut-o și nu ne-a mai rămas de cât tata?» Iată ultimele lui cuvinte, zise tînărul. Tu l'ai palmuit într'un acces de beție, în dimineața când am plecat, și ui-te ce a ieșit de aici.

Tînăra fată plîngea. Tatăl, plecându-și capul pe genuchii, se legăna fără a vorbi.

— Dacă voiți fi prins, zise tînărul, voiți fi dus din nou în provincie și spânzurat pentru uciderea acestui om. Aici nu mă vor putea găsi, dacă nu veți ajuta tu, tată, poliției. Știu bine că poți să mă predați justiției, dar dacă nu o veți face, mă voi putea ascunde aici pînă ce voi găsi un prilej de a fugi.

Timp de trei zile rămăseră tus-trei în mansarda strîmtă și infectă, fără a pune piciorul afară din casă. Dar în seara a treia, starea tînerei fete se înrăutăți și puținele alimente cari le mai rămăseseră, fură consumate. Atunci eșirea deveni de neînlăturat, și fiind-că fata era prea slabă și prea bolnavă, se însărcină tatăl cu această întreprindere, îndată ce veni seara.

I se dăduse doctorii pentru fiică-sa și câți-va bani. La întoarcere câștigă 30 de bani ținînd un cal, și se întoarse acasă cu destui bani pentru a mulțumi nevoile lor cele mai grabnice timp de două sau trei zile. El trecu pe lângă cărciumă. Șovăi un moment, trecu înainte, se întoarse înapoi, stătu iar la îndoială și în sfîrșit intră. Doi oameni pe cari nu-i observase, stăteau la pîndă. Erau aproape de a-și părăsi căutările, când apucăturile lui le atrase atenția, și vedîndu-l intrînd în cărciumă, îl urmăriră.

— Hai să bei cu mine, zise unul din ei, oferindu-i un pahar de rachiu.

— Și cu mine, zise cela-l-alt, umplînd paharul îndată ce-l deșertase.

Omul se gîndi la copiii lui cari erau flămîndi și la fiul său care era în pericol, dar bețivul nu mai ținea seamă de toate astea. El bînu și în curînd nu mai fu stăpîn pe dînsul.

— Ui-te e seară ou ceață, îi șopti la ureche unul din cei doi oameni, pe când se pregătia să plece, după ce cheltuiseră pe bețură jumătate din banii, cari trebuiau să prelungească poate cu câteva zile existența ficei sale.

— Tocmai o noapte așa cum trebuie aceluia cari sînt nevoiți să se ascundă, Warden, zise celal-alt tot așa de încet.

— Ședî aici, zise acela care vorbise întăiu, ducîndu-l într'un colț; căutam pe tînărul; voiam să-i spunem că n'are de ce să se teamă, și nu putusem să-l găsim neavînd indicațiuni exacte. Dar nu sîntem surprinși de asta, căci nu cred să-i fi venit în gînd să vie prin aceste părți ajungînd în Londra.

— Nu, nu i-a venit în gînd, răspuse tatăl.

Cei doi oameni schimbă o privire de înțelegere.

— Este în port o corabie care pleacă la miezul nopții, reluă cel d'întăiu. O să-l înbarcăm pe acest vapor. L'am înscris sub un alt nume, și i-am plătit trecerea. Ai noroc că ne-ai întălnit.

— Fără îndoială, zise al doilea.

— Un noroc de spânzurat, zise cel d'întăiu făcând un semn tovarășului său.

— De spânzurat, răspunse al doilea, cu o ușoară mișcare ironică din cap.

— Incă un pahar, zise cel d'întăiu.

Și peste 5 minute tatăl predase pe propriul lui fiu în mânele călăului.

Timpul se scurgea încet în miserabila mansardă. Frațele și sora așteptau, ascultau, înfricoșați, cu urechea ațintită la cele mai mici șgomote. În sfârșit auțiră un pas greu pe scară; acesta se apropia, ajuns pe prag și tatăl intră clătănându-se, în odaie. Fata vădu că era beat și merse la dînsul cu luminarea în mână.

Ea se opri de-odată, scoase un strigăt și cădu leșinată la pamînt. Zărise umbra unui alt om pe prag, pe urmă aceea a unui al doilea. Amendoî năvăliră în mansardă și cât ai clipi din ochi, tînerul fu legat.

— Lucrul s'a făcut repede, zise unul din cei doi oameni tovarășului său, mulțumită acestui bătrîn bețiv. Ridică fata, Tom. Sërmană copilă, de geaba mai plângi. E o afacere sfîrșită și numai e nimic de făcut.

Tînerul se plecă spre sora lui. Pe urmă privirea lui se aținti aprinsă și sëlbatcă asupra tatălui său, care stătea sprijinit de perete și privea acest tablou cu stupiditatea beției.

— Ascultă-mă tată, zise el, cu un glas care făcu pe bețivul să se înfioreze, sângele meu și acela al fratelui meu va cădea asupra capului tîu. N'am primit nici-o-dată de la tine, o privire, o vorbă de prietenie, și nu te voi ierta nici în viața asta nici în cea-l-altă. Orî când și orî cum vei muri, voi fi lângă tine. Iți vorbesc ca un om mort, și te previu, tată, că în ziua când vei apărea înaintea creatorului tîu, cei doi fii ai tîi vor fi acolo să te învinovătească.

El ridică mânele lui legate cu o mișcare de amenințare, și aținti ochii asupra bețivului și părăsi încet mansarda. Asta fu ultima oară când îl mai vădură sora sa și tată-său.

Când lumina zilei, nehotărîtă și învăluită de ceață, pătrunse prin aleia cea strîmtă și-si făcu drum prin geamul murdar al mansardei, Warden se deșteptă din somnul său cel greu și se vădu singur. El se ridică și-si aruncă privirea în jurul său: vechea saltea de pe podele era neatinsă, toate erau la locul lor, și nimic nu dovedea că alt-cineva afară de dînsul ar fi dormit în odaie în timpul nopții. El întrebă pe cei-l-alti chiriași și pe vecini: dar nimeni nu văduse pe fică-sa, și nici auțise vorbindu-se de dînsa. Rătăci pe străđi, cercetă și întrebă mulțime de fete cari treceau pe lângă el, dar căutările lui fură zadarnice; și el se întoarse acasă spre seară obosit și desnădăjduit.

Din acea zi trăi cerșind. Fie-care ban pe care-l putea smulge milei trecătorilor îl cheltuia la cărciumă. Un an trecu ast-fel. Doar acoperemîntul unei închisori l-ar fi putut adăposti timp de câteva luni. Dormia sub poduri, sub porți, pretutindenea unde putea găsi puțină căldură,

un refugiu contra ploii și a frigului. Dar chiar în această din urmă mizerie, de și bolnav și vagabond, el rămase bețiv.

La urmă, într'o noapte, cădu leșinat lângă o poartă, Vițiu și corupția îl topiseră pînă în mēduva oaselor. Obrajii lui erau scofâlciți și vineți, ochii băgați în fundul capului, vederea tulbure. Picioarele îi tremurau sub greutatea corpului și un fior de ghiată îi trecea prin toate membrele.

Se ridică și-si tirî corpul slăbit puțin mai departe. Strada era tăcută și pustie; rari trecători cari umblau la această oră înaintată, dispăreau repede și vocea lui tremurătoare se perdu în uruitul trăsurilor întărziete. Același fior îi scutura membrele, și i se păru că sângele îi inghiață în vine. Se opri lângă o poartă, se inghemui într'un colț și căută să doarmă.

De odată se ridică repede, apucat de o groază nespusă. Iși auțise propria lui voce în întunerecul nopții, fără a ști cum, nici de ce strigase. Răcni odată tare, mintea-l părăsi, vorbe fără șir îi ieșiră din gură fără voia lui, unghiile i se înfiseră în carne, sfișind-o. Devenia nebun! Voi să strige ajutor, dar vocea i se înăbuși în piept.

El ridică capul și privirea lui rătăci pe lunga stradă sinistră. Iși aduse aminte că niște desmoșteniți, proscrisi ai vieții cu și dînsul, osîndiți să rătăcească noaptea și ziua în aceste străđi lugubre, își perduseră mintea copleșiți de singurătatea lor.

Iși aduse aminte că auțise zicēdu-se, cu mulți ani mai înainte, că un nenorocit vagabond fusese găsit într'un colț de stradă, ocupat cu ascuțirea unui cuțit ruginit pe care voia să și-l înfigă în inimă, preferind moartea acestei vieți vecinic fără speranță. De odată el luă o hotărîre, picioarele lui deveniră iar sprintene; părăsi locul în care se găsia și nu se opri de cât la malul Tamisei.

Cobori scara care duce pînă la marginea apei. Se ascunse într'un unghier și-si ținu rēsuflarea când trecea patrula. Nici odată inima unui ocaș nu tresărise ast-fel la apropierea libertății și la nădejdea întoarcerii în viață, cum tresăria de bucurie acest om la apropierea și la nădejdea morții. Patrula trecu pe lângă dînsul fără a-l vedea. El aștepta să se depărteze șgomotul pașilor ei; pe urmă se cobori cu băgare de seamă și ajunse sub bolta podului în fața fluviului.

Apa era mică și curgea la picioarele lui. Ploaia încetase; vîntul se liniștise și totul în acest moment era cufundat într'o tăcere adincă, așa de adincă în cât cel mai mic șgomot de pe țermul opus, chiar și pleoscăirea apei de bărcile care erau îngrămădite acolo, ajungea jămurit pînă la urechea lui Warden.

Fluviul își rostogolia molatec undele sale leneșe. Niște forme stranii și fantastice se arătau la suprafață și-i făceau semn să se apropie; niște ochi negri și strălucitori se îndreptau spre dînsul, și păreau a-si bate joc de șovăelile lui, pe când îndărătul lui niște voci surde îi strigau să înainteze. El se dădu înapoi cu căți-va pași, își luă avînt și se aruncă în Tamisa.

Nu trecuseră 5 secunde, și apăru iar la suprafață. Dar într'un timp așa de scurt, ce schimbare se făcuse în gândurile și sentimentele lui! Viața! Viața cu orî-ce preț! sărăcie, miserie, foame, orî-ce, numai moarte nu! Se lupta cu apa care se îngrămădia peste capul lui; scoase niște țipete de groază și de agonie. Blestemul fiului său îi răsuna în urechi. Malul era aproape; scara era la doi pași, putea aproape să atingă treapta cea mai de jos.

El se luptă încă. Era lupta supremă pentru viață. Un moment, zări lămurit casele de pe țerm, luminele de pe pod, norii cari alergau pe cer alungați de vînt. Pe urmă se culundă și ieși din noă la suprafață. Atunci toate amintirile vieții lui pierdute, i se îngrămădiră în

minte. Se gîndi la vremea cînd avea o familie veselă și fericită. Se gîndi la sêrmana lui nevastă, moartă de miserie și de întristare, la fiul lui ucis de un păzitor, la fiică-sa dispărută, și vădu ațintiți asupra lui ochii spînzuratului Wilhelm. I se părea că niște flacări mari se urcau de la pămînt 'la cer și tremurau sub ochii lui, pe cînd apele îi vijăiau la urechi, și-î sguduiau creierul cu mugetele lor furioase.

La sfîrșitul sêptămînei corpul lui Warden fu pescuit la cîteva mile mai jos de podul Waterloo și scos la mal. Nimenea nu recunoscă pe înecat, nimenea n'avu milă de dînsul; îl băgară într'o groapă, unde s'a prefăcut de mult în praf.

Trad. de CONST. RAMURĂ.

POESIA

OMAGIU INALTEI REGINE-POETE, CARMEN SILVA

Prin șirul lung de veacuri, divină arătare,
Ai cucerit pe Muse, cu-a ta înfașare.
Și lira ta de aur în coarde-ai potrivit-o,
Cu mâinile-ți ușoare pe cînturî ai pornit-o,
Și smuls-ai printre lacrimi, a lor mărturisire;
O Musă tu ce fuseși o blîndă 'nchipuire,
Te-au admirat poeții, de vorbă-au stat cu tine,
De pe Olymp venita-î, să-î mîngâi în suspine—
Fierbinte rugăciune, mi-a tremurat pe buză
Cu tainica dorință, pe tine mîndră Musă
Sublimă, ideală, — să te zăresc odată. —
Și te-am vădut măreață, regină întrupată,
Plutind în lumea noastră cu-atîta măiestate,
Purtând o stemă 'n frunte, zîbind cu bunătate.
Și te-am vădut aievea, la chip nesemuită,
Regină 'ntre regine, prin pana-ți strălucită,
Cu fața ta de spumă, și dulce 'nbujorată
De dragostea ferbinte în sînu-ți adunată.
Un vîl de ideale în preajma-ți se destramă
Și duh aprins de geniū scînteie făr de seamă
În ochi-ți blîndi și limpeți, lumina sufletească.

De doine întristate, de-a Turcilor năvală.
De vechile isvoade, de fapte glorioase,
De Domni și de Domnițe ce stat-au curajoase,
L'al neamului scump leagăn, ferindu-l cu tărie
De hoardele barbare, de-a listelor urgie.
De faunî ce'n munți țin straje, ogorul sfânt păzindu-l
De gnomi ce'n rîu n'au stare, cu mugete pornindu-l;
De brîul Țerii falnic, de Dunărea-argintie,
Ce din apus pornește și răsăritu 'nvie.
De zimbri și de ieie, de Feți-frumoși și zîne:
În basme minunate, întreci pe orî și cine. —
Plîngi cu viteze mame, ce au însoțit la luptă
Pe fiul lor cel unic, și-l ved cu fața suptă;
Adunî în jur copii cum Christ ne poruncise,
Cucernică 'n credință, de rost știi cele scrise.
Și potolesti durerea, căci știi ce-î suferința,
Cu liniștea în suflet, tîmăduesti cîința,
Tot risipești în cale-ți, o lume făr' de seamă
Lăsînd în urmă pacea, al fericirii geamă. —
Iar inima 'mî mîhnită tresaltă 'n bucurie
O! uflet de femeie, la tine cu mîndrie
Privind, — o voce dulce, încet murmurătoare
Acum îmi plînge 'n suflet, cu valuri vibratoare
Mă năpădește 'n lacrimi! — O Ție ca prinoase
Le-aște n cu umilire; de-așa minunî frumoase
Din darurile-Ți sfînte, din toată măestria.
O Carmen, priceput-am că Tu ești *Poesia*.

MARIA BAIULESCU